Gezamenlijke agenda van het Directeuren Overleg Alcohol[1]

Samen naar een verantwoord alcoholgebruik voor een gezonder Nederland

De afgelopen maanden hebben vertegenwoordigers van Stichting Verantwoord Alcoholgebruik (Stiva), brouwers, producenten van gedestilleerde dranken, Trimbos Instituut, Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), Koninklijke Horeca Nederland (KHN), NOC-NSF, GGD-Nederland, de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Veiligheid en Justitie (V&J), Economische Zaken (EZ) en de burgemeester van Hoorn elkaar in een aantal strategische sessies van het Directeuren Overleg Alcohol (DOA) gesproken. Zij gaan samen de schouders zetten onder een alcoholgebruik door de Nederlandse bevolking met een verantwoord risico.

Hun ambitie is:
Samen naar een verantwoord alcoholgebruik voor een gezonder Nederland

Op de goede weg en meer nodig

De statistieken tonen de afgelopen jaren een stijgende trend wat betreft verantwoord alcoholgebruik. Nederland is, in tegenstelling tot het verleden, een Europese middenmoter als het gaat om onverantwoord gebruik. Ouders maken vaker duidelijke afspraken over alcohol met hun kinderen. Er is een dalende trend in het alcoholgebruik bij jongeren onder de 16 jaar. Zo is tussen 2003 en 2011 het percentage 12-jarigen dat de afgelopen maand alcohol had gedronken van 31 naar 8 procent gedaald [2].
Toch is deze ontwikkeling niet voldoende. De benodigde cultuuromslag is ingezet, maar staat aan de start. Het aantal opnames van comazuipers neemt nog fors toe[3]. Bijna tweederde van de 16-jarige jongens heeft de afgelopen maand gebinged (5 of meer glazen bij één gelegenheid). Een kleine 20 procent zegt in het weekend meer dan 20 glazen alcohol te drinken[4]. Alcohol veroorzaakt aanzienlijke schade in de periode dat de

[1] In dit stuk wordt uitgegaan van de leeftijdgrens van 16 jaar wat betreft het alcoholverbod. Dat is bij het schrijven van dit stuk de wettelijk norm. Het regeerakkoord VVD-PVDA spreekt over 18 jaar als leeftijdsgrens voor het alcoholverbod. Zodra dit gerealiseerd is dient op de plekken waar nu 16 jaar als wettelijke leeftijdgrens staat, 18 jaar te worden gelezen.
[2] Peilstationsonderzoek Scholieren, Jeugd en riskant gedrag, Trimbos 2011
[3] Alcohol vergiftigingen en ongevallen met jongeren tussen 10-24 jaar, Veiligheid.NL, 2011
[4] Peilstationsonderzoek Scholieren, Jeugd en riskant gedrag, Trimbos 2011

hersenen nog in ontwikkeling zijn. Het uitgangspunt “Geen 16, geen druppel” zit niet bij iedereen tussen de oren. Naleving van alcoholgrenzen is matig te noemen[5]. Promoties en prijsacties zijn nog alom tegenwoordig. Een groot deel van de (gewelds)incidenten bij het uitgaan heeft een relatie met overmatig alcoholgebruik[6].

Samen de schouders eronder

Onder een ***verantwoord alcoholgebruik*** verstaan de partijen dat mensen kunnen genieten van een drankje, maar dat het geen negatieve consequenties heeft voor hun eigen gezondheid en de gezondheid en veiligheid van hun omgeving. In dit licht wordt ook vaak over aanvaardbaar of laag risico alcoholgebruik gesproken. Er is in de literatuur geen eenduidige definitie voor laag risico gebruik te vinden. Voor deze agenda hanteert het DOA de richtlijn van de Gezondheidsraad. Deze richtlijn adviseert voor mannen niet meer dan 2 glazen per dag en voor vrouwen niet meer dan 1 glas per dag. Daarnaast worden 2 alcoholvrije dagen per week geadviseerd om gewenning te voorkomen. Verder gaan de partijen uit van een heldere communicatieboodschap: geen enkele druppel onder 16, geen enkele druppel sterke drank onder de 18, extra inzet op de doelgroep tussen de 16 en 24 jaar (wanneer de hersenen nog in ontwikkeling zijn) en geen alcohol vooraf of tijdens werk, actieve deelname in het verkeer, het sporten, gebruik van medicatie en uiteraard zwangerschap. Onverantwoord gebruik leidt tot gezondheidsschade, verminderde hersenontwikkeling, hoge zorgkosten, verkeersdoden, overlast en geweld. Vandaar dat aan de ambitie is toegevoegd: *een gezonder Nederland*.

Samen zorgen voor betekent dat elk van de partijen niet alleen haar eigen verantwoordelijkheid neemt, maar ook dat de partijen in hun analyse, boodschap, taal en diverse acties samen optrekken en samen verantwoordelijkheid nemen. De huidige individuele acties van partijen zijn hiermee niet langer voldoende en niet meer vrijblijvend. De partijen willen samen de agenda bepalen, inspireren, een aanjager van dynamiek en een initiator van acties zijn. Daartoe leveren ze een actieve bijdrage in de vorm van middelen en/of menskracht.

Focus

Aan de ene kant constateren de partijen dat een verdere algemene verbetering nodig is om verantwoord alcoholgebruik te realiseren. Aan de andere kant is er ook de noodzaak om excessen, zoals comazuipen,

[5] Alcoholverkoop aan Jongeren, Universiteit Twente, 2011
[6] Preventie van schadelijk alcohol en drugsgebruik onder volwassenen. Instituut voor verslavingsonderzoek2010

zoveel als mogelijk te voorkomen. De partijen spitsen zich er in hun acties daarom op toe om een bijdrage te leveren aan de volgende doelen:

- echt geen druppel meer onder de 16;
- na 16 jaar voldoet het gebruik aan de richtlijnen van de Gezondheidsraad. In deze groep is er een speciale focus op jongvolwassenen (tot en met 24[7]) omdat bij deze groep een stevige alcoholconsumptie te zien is;
- overlast en geweld door alcohol nemen af .

Activiteiten tot en met 2015

De acties die de partijen tot en met 2015 gaan ondernemen dragen bij aan de hierboven genoemde doelen. De partijen realiseren zich dat afzonderlijke acties niet altijd effectief zijn, en dat juist een stapeling van acties een effect kan bewerkstelligen. De onderstaande acties kunnen in de loop van de tijd worden aangevuld. De acties hebben een verschillende tijdshorizon. Sommige acties worden op korte termijn uitgevoerd of versterkt doorgezet. Andere acties worden gezamenlijk opgepakt en zijn werk voor de middellange termijn. Tot slot zijn er acties die een lange adem vragen. In de bijlage bij deze overeenkomst is een tabel bijgevoegd met acties per doel. In het onderstaande worden ze kort beschreven.

Acties die bijdragen aan het doel “echt geen druppel meer onder de 16” zijn:

- Uitbouwen van de slogan “geen 16, geen druppel”. Specifiek wordt dat gedaan doordat partijen zich meer gaan richten op ouders en door gebruik te maken van social media. De eerst verantwoordelijke partij is Stiva.
- Inzetten op naleving van de leeftijdgrens van 16. De sancties , zoals opgenomen in de Drank en Horecawet worden geïmplementeerd. Good practices omtrent naleving worden actiever onder verstrekkers uitgewisseld en gedeeld. De eerst verantwoordelijke partij is: KHN samen met CBL (in samenwerking met GGD-NL, NOC-NSF en de burgemeester van Hoorn)
- Het aantrekkelijker maken van alcoholvrije drank. De eerst verantwoordelijke partij is Trimbos (in samenwerking met KHN).
- Samenbrengen van bestaande onderzoeken zoals HBSC, Peilstation, CBS, IVO/NIGZ, en het analyseren van de data. Uit deze analyse kan blijken wat jongeren drinken, in welke settings en welke factoren mogelijk een rol spelen bij risicovergrotend

[7] Hier wordt de leeftijd van 24 aangehouden aangezien de hersenen zicht tot deze leeftijd ontwikkelen. Tevens wordt deze leeftijd gebruikt vanuit communicatie oogpunt.

gedrag. Indien blijkt dat er nog ontbrekende gegevens zijn, worden afspraken gemaakt over of en, zo ja, hoe deze gaten worden ingevuld. De eerst verantwoordelijke partij is Trimbos.
- Good practices worden in samenwerking met alle betrokken partijen geïnventariseerd en ter beschikking gesteld aan gemeenten, GGD-en en lokale en regionale samenwerkingsverbanden. De eerst verantwoordelijke partij is VWS.
- Er wordt transparant gemaakt in welke regio's de meeste activiteiten voor een verantwoord alcohol gebruik plaatsvinden. De eerste verantwoordelijke partij is GGD-NL (in samenwerking met de burgemeester van Hoorn).

Acties die bijdragen aan het doel na 16 jaar zijn:
- Vanaf 16 is niet langer 'a license to binge'. Er zal een nieuwe communicatiestrategie worden ontwikkeld gericht op de leeftijdsgroep tot en met 24. Hiervoor zal een project "Positief uitgaan" worden geïnitieerd. Hierbij wordt social media ingezet en wordt aangesloten bij de beleving van adolescenten. Ook worden studentenverenigingen betrokken. De eerst verantwoordelijke partij is: Stiva (in samenwerking met KHN).
- Inzetten op naleving van de leeftijdsgrens van 18 voor sterke drank. De sancties , zoals opgenomen in de Drank en Horecawet worden geïmplementeerd. Good practices omtrent naleving worden actiever onder verstrekkers uitgewisseld en gedeeld. De eerst verantwoordelijke partij is: KHN (in samenwerking met GGD-NL, NOC-NSF en burgemeester van Hoorn).
- Doorlichten van het evenementenbeleid op alcoholmaatregelen. De eerst verantwoordelijke partij is de burgemeester van Hoorn.

Acties die bijdragen aan de algemene doelstelling van deze gezamenlijke agenda zijn:
- Het onderzoeken van de (juridische) mogelijkheden om in dit overleg te spreken over acties met betrekking tot prijsacties, promoties en reclameacties in de retail en horeca. De eerstverantwoordelijke partijen zijn EZ en VWS.

Werkwijze

Het DOA is een informeel overleg. Het DOA formuleert de agenda en ambitie. De werkgroep Alcohol en Jongeren zorgt voor de uitvoering. De vertegenwoordigers van organisaties zorgen ervoor dat de acties waaraan zij zich in het DOA hebben gecommitteerd, worden uitgevoerd. In het DOA kunnen deelnemers elkaar aanspreken op de voortgang.

Partijen spannen zich in om binnen drie maanden deze agenda verder uit te werken en om te zetten in een concreet plan van aanpak met bijbehorende doelstellingen, structuur en evaluatie. Daarbij gelden de volgende afspraken:

- VWS voert het secretariaat van het DOA
- De eerst verantwoordelijke brengt de voortgang van het project in de volgende DOA vergaderingen in. VWS heeft een faciliterende rol (bijvoorbeeld door het leveren van procesbegeleiding).
- De partijen komen drie maal per jaar bij elkaar.
- De voortgang wordt jaarlijks besproken. In 2015 zal een evaluatie plaatsvinden waarover in de komende drie maanden nadere afspraken worden gemaakt. Met name zal gekeken worden naar de trends in het alcoholgebruik onder jongeren en in de alcoholgerelateerde ziekenhuisopnames.
- Het DOA wordt door de werkgroep Alcohol en Jongeren ondersteund.

Kortom

De komende jaren wordt het verantwoord gebruik van alcohol door dit partnerschap met vereende kracht verder aangejaagd en in gang gezet.